

**NUMATOMAS GEROS AGRARINĖS IR APLINKOSAUGINĖS BŪKLĖS (GAAB)
STANDARTŲ ĮGYVENDINIMAS**

Standarto esmė išlaikyti esamą daugiamečių pievų plotą t.y. valstybė narė užtikrina, kad daugiamečių pievų einamaisiais nesumažės daugiau nei 5 proc. lyginant su referenciniais (2018) metais.

- **Reikalavimas taikomas nacionaliniu lygiu;**
- Pareiškėjas, neišlaikęs daugiamečių pievų, jas privalės atkurti tame pačiame arba kitame plote ir įsipareigoti jas išlaikyti 5 metus;
- **Prie visų pareiškėjų laukuose esančių melioracijos griovių (grunte iškasti melioracijos sistemos vandentakiai, laikomi sausinimo ar drėkinimo reikmėms) privalo būti paliekamos (ir deklaruojamos) palaukės su žoline danga. Minimalus palaukių plotas 3 m. Mulčiavimas leidžiamas. Palaukės gali būti naudojamos žemės ūkio technikos eismui, tačiau pareiškėjas privalo užtikrinti, kad žolinė danga išliks dominuojanti.**

GAAB 2 – DURPŽEMIŲ IR ŠLAPYNIŲ APSAUGA

Standarto tikslas apsaugoti dirvožemį, kuriame gausu anglies ir tokiu būdu mažinti CO₂ išsiskyrimo emisijas
Nustatytuose šlapynių ir durpžemių plotuose draudžiama:

- ✗ ~~Giluminis ir sekclusis arimas (tiesioginė sėja leidžiama) (draudimas panaikinamas)~~
- ✓ Šlapynių plotus paversti į durpžemių plotus ar kitaip sausinti. **Naujų drenažo sistemų įrengimas draudžiamas, tačiau senų sistemų remontas galimas**
- ✓ Deginti durpžemių plotus
- Šis reikalavimas preliminariai paliestų apie 65 000 ha durpžemių ir 9 000 ha šlapynių, kurie šiuo metu deklaruojami kaip ariama žemė (viso 74 000 ha)

***Siekiant tinkamai pasirengti planuojamas įgyvendinimas nuo 2024 m.**

GAAB 3 – RAŽIENŲ DEGINIMO DRAUDIMAS

Tikslas - dirvožemio organinių medžiagų lygio išsaugojimas

Ražienos negali būti deginamos, išskyrus atvejus, numatytus kituose nacionaliniuose teisės aktuose kai tai yra būtina dėl augalų sveikatos priežasčių

GAAB 4 – PAVIRŠINIO VANDENS APSAUGA

Tikslas - apsaugoti paviršinius vandens telkinius nuo žemės ūkio veiklos taršos

- *Draudžiama dirbti žemę ir paskleisti mineralines trąšas, augalų apsaugos produktus, mėšlą ir (ar) srutas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose, pažymėtose Paviršinio vandens telkinių apsaugos pakrančių apsaugos juostų sluoksnyje (parengtame ir viešai prieinamame skaitmeniniame žemėlapyje). Detalesnės sąlygos numatytos Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose 2019 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme Nr. XIII-2166.*
- Mažiausias vandens telkinių pakrančių apsaugos juostos plotis privalo būti 3 metrai.
- **Paviršinio vandens telkinių apsaugos pakrančių apsaugos juostose leidžiama ganyti.**

*** Paviršinio vandens telkinių apsaugos pakrančių apsaugos juostų sluoksnį sudaro 15 527 ha, iš kurių tik apie 8 000 ha yra ariamosios žemės.**

*** Paviršinio vandens telkinių apsaugos pakrančių apsaugos juostų sluoksnis jau yra parengtas ir matomas paraiškų priėmimo informacinėje sistemoje.**

GAAB 5 – DIRBAMIŲ ŠLAITŲ APSAUGA

Tikslas - apsaugoti šlaitus nuo žemės ūkio veiklos sukeltos erozijos

Erozijai jautriose teritorijose (šlaitų, statesnių nei 12 proc. sluoksnis) privaloma:

- *neauginti bulvių, pašarinių ir cukrinių runkelių, kitų šakniavaisių ir šakniagumbių;*
- **kitus nei pirmame punkte išvardintus pasėlius erozijai jautriose teritorijose auginti galima tik skersai šlaito;**
- *einamųjų metų lapkričio 15 d. - kovo 20 1 d. laikotarpiu užtikrinti bent minimalią žolinių augalų augmeniją, arba palikti ražienų laukus per žiemą arba kitas augalų liekanas. **Bet koks ražienų ar augalų liekanų dirbimas yra draudžiamas;***
- *vaismedžių ir vaiskrūmių plotuose ir jų tarpueiliuose draudžiamas žemės dirbimas ir purenimas*

GAAB 6 – DIRVOS APSAUGA JAUTRIAUSIU PERIODU

Tikslas - apsaugoti dirvą jautriausiu periodu (žiemą)

Kiekvienais metais nuo lapkričio 15 d. iki kovo **20 1 d. ne mažesniame nei 50 proc. pareiškėjo deklaruotos žemės plote** turi būti auginami žemės ūkio augalai arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos.

- **bet koks ražienų ar augalų liekanų dirbimas yra draudžiamas;**
- juodąjį pūdymą (išskyrus juodąjį pūdymą ekologinių laukų apsaugos juostose) iki kiekvienų metų rugsėjo 15 d. būtina apsėti arba apšodinti žemės ūkio augalais;

Pirmajame punkte išdėstytas minimalus dirvos dangos reikalavimas neprivalomas po vėlyvųjų daržovių (runkeliai, kopūstai ir kt.) bulvių ir kukurūzų.

GAAB 7 – MINIMALI AUGALŲ KAITA

Tikslas - dirvožemio potencialo išsaugojimas

Šis standartas netaikomas pareiškėjams:

- Deklaruojantiems mažiau nei 10 ha
- Jeigu daugiau kaip 75 % ūkio ariamosios žemės ploto naudojami žoliniais augalams, ankštiniais augalams auginti arba pūdymui
- Deklaruojantiems daugiamečius augalus
- Sertifikuotiems ekologiniams ūkiams (2018/848 reglamentas)

Pareiškėjai privalo laikytis **minimalios augalų kaitos** reikalavimų:

- **Tas pats pasėlis NEGALI būti auginamas ilgiau nei vieneri metai tame pačiame lauke t.y. sekančiais po einamųjų metų turi būti auginamas kitas pasėlis nei einamaisiais metais;**
 - **Tas pats pasėlis GALI būti auginamas ir dvejus metus (atsėliavimas) iš eilės tame pačiame lauke su sąlyga, kad antraisiais metais tame pačiame plote bus auginami ir posėliniai augalai. Po pagrindinės kultūros derliaus nuėmimo privaloma pasėti posėljį, kuris turi būti nepertraukiamai išlaikomas dirvoje bent 4 savaites;**
 - **Kukurūzai, auginami pašarui, GALI būti auginamas ilgiau nei dvejus metus tame pačiame lauke.**
- Posėliniai augalai auginami tais pačiais metais kaip ir pagrindinė kultūra negali būti laikomi augalų kaitos nariu.

GAAB 8 – MINIMALI ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖS, SKIRTOS NEGAMYBINIAMS PLOTAMS ARBA OBJEKTAMS, DALIS

- Sugriežtintas žalinimo reikalavimas, kurio tikslas biologinės įvairovės, kraštovaizdžio ypatybių apsauga ir išsaugojimas bei neproduktyvių elementų išlaikymas
- Šis standartas netaikomas pareiškėjams:
 - Deklaruojantiems mažiau nei 10 ha, tačiau ūkiuose iki 10 ha esančius ir kaip EASV jau išskirtus kraštovaizdžio elementus (medžių giraitės, tvenkiniai, grioviai) būtina išsaugoti
 - Jeigu daugiau kaip 75 % ūkio ariamosios žemės ploto naudojami žoliniais augalams, ankštiniais augalams auginti arba pūdymui
 - Deklaruojantiems daugiamečius augalus

Pareiškėjui taikomos trys šio reikalavimo įgyvendinimo alternatyvos:

Alternatyva Nr. 1

Pareiškėjai ne mažiau nei **4 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės gali skirti kraštovaizdžio elementams ir/arba pūdymui

Alternatyva Nr. 2

Pareiškėjai dalyvaujantys ECO-schemoje ir pagal ją įsipareigoję kraštovaizdžio elementams skirti ne mažiau **7 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės, šio GAAB įgyvendinimui gali skirti **3 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės

Alternatyva Nr. 3

Pareiškėjai ne mažiau **7 proc.** savo deklaruojamos ariamosios žemės gali skirti **posėliui** arba azotą fiksuojantiems augalams su sąlyga, kad **3 proc.** iš šių **7 proc.** sudarys kraštovaizdžio elementai

Svarbu pažymėti, kad:

- Žemės ūkio naudmenų plotuose draudžiama kirsti ir genėti medžius ir gyvatvores paukščių jauniklių perėjimo ir augimo metu, t. y. nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d.
- Tarpinių pasėlių ploto perskaičiavimo koeficientas yra 0,3 t.y. 1 m² atitinka 0,3 m² užskaitos ploto*
- Tarpinių pasėlių ir azotą fiksuojančių augalų plotuose draudžiama naudoti augalų apsaugos produktus
- Valdoje esančius kraštovaizdžio elementus bus privaloma išlaikyti

Kraštovaizdžio elementų (KE) sąrašas:

Linijiniai:

1. Ežios (ribinės juostos), palaukės
2. Apsauginės vandens juostos (vandens telkinių (įskaitant kūdras) pakrantės, pagrioviai pievoje/ganykloje arba ariamojoje žemėje)
3. Apsauginės medžių ir krūmų juostos

Taškiniai:

4. Pavieniai medžiai ar krūmai ariamuose laukuose ir pievose/ganyklose
5. Akmenynai, akmenų, šakų, kelmų krūvos

Plotiniai:

6. Mažos medžių ir krūmų grupės
7. Laikinai užmirkusios vietos ariamojoje žemėje

GAAB 9 – JAUTRIŲ PIEVŲ APSAUGA

Buvęs žalinimo reikalavimas, kurio tikslas apsaugoti biojvairove turtingas daugiameses pievas

Aplinkosaugos atžvilgiu pažeidžiamas daugiamesis ganyklas arba pievas, t. y. patenkančias į pievų ir joms artimų buveinių, pelkių ir medžiais apaugusių natūralių buveinių teritoriją „Natura 2000“, draudžiama arti, jų negalima ir atnaujinti – suarti ir atsėti, taip pat jose vykdyti ne žemės ūkio veiklą.